

УДК 336.73:368.025.18

## Особливості діяльності фінансово-кредитних установ в Україні

Осадчий Є.С.

кандидат економічних наук, докторант,  
доцент кафедри менеджменту банківської діяльності  
Київського національного економічного університету  
імені Вадима Гетьмана

У статті розкрито економічну сутність фінансово-кредитних установ, їх місце на ринку фінансових послуг та доведено, що вони є важливою складовою в системі фінансового посередництва, однією з її елементів. Досліджено сучасний стан та основні етапи становлення фінансово-кредитних установ в Україні. Визначено комплекс конкурентних переваг функціонування фінансово-кредитних установ та проведено аналіз їх діяльності. Обґрунтовано методичні підходи щодо визначення соціально-економічної ефективності функціонування фінансово-кредитних установ на різних рівнях економічної діяльності.

**Ключові слова:** ринок фінансових послуг, фінансове посередництво, фінансові послуги, небанківські фінансові інститути, парабанки, ломбард, кредитна спілка, кредитна установа.

Осадчий Е.С. ОСОБЕННОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФИНАНСОВО-КРЕДИТНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ В УКРАИНЕ

В статье раскрыта экономическая сущность кредитно-финансовых учреждений, выделено их место на рынке финансовых услуг и доказано, что они являются важной составляющей в системе финансового посредничества, одной из ее элементов. Исследовано современное состояние и основные этапы становления фінансово-кредитных учреждений в Украине. Определен комплекс конкурентных преимуществ функционирования кредитно-финансовых учреждений и проведен анализ их деятельности. Обоснованы методические подходы к определению социально-экономической эффективности функционирования кредитно-финансовых учреждений на различных уровнях экономической деятельности.

**Ключевые слова:** рынок финансовых услуг, финансовое посредничество, финансовые услуги, небанковские финансовые институты, парабанки, ломбард, кредитный союз, кредитное учреждение.

Osadchyi Ye.S. ACTIVITY OF FINANCIAL INSTITUTIONS IN UKRAINE

In the article the activity of credit institution and justify their impact on the financial services market of Ukraine, suggested ways to improve their operations, which positively affect the development of financial intermediation in general. The credit institution suggested understand financial institution whose sole activity is the provision at your own risk financial loans to individuals for their own or borrowed funds secured by property for a specified period and at the interest and the provision of related services credit institution in accordance with current legislation governing economic relationships in financial services.

**Keywords:** market of financial services, financial intermediation, financial services, non-bank financial institutions, pawnshop.

**Постановка проблеми у загальному вигляді.** Вітчизняний ринок позикових капіталів переважно пов'язаний з активізацією операцій банківського сектору. Хоча розвиток фінансового сектору, підприємництва та конкурентного середовища в Україні приводить до перебудови всіх складових фінансового ринку, зокрема ринку фінансових послуг. При цьому нового значення набуває діяльність фінансових посередників, передусім небанківських фінансових інститутів, які задовольняють потреби економічних суб'єктів через надання широкого спектру вузькоспеціалізованих фінансових послуг. Це обумовлює зростання конкурентного потенціалу окремих небанківських фінансових посередників, що

охоплюють максимальну кількість споживачів на різних рівнях економічної діяльності.

Упродовж останніх років саме банки були локомотивами впровадження передових технологій посередницьких операцій на фінансовому ринку, завойовуючи довіру як кредиторів, так і позичальників. Фінансова криза, що розпочалася з банківського сектору, найбільшою мірою вплинула на ефективність функціонування цих фінансових інститутів, знижуючи не лише загальну суму їхніх прибутків, але й величину доходів.

Така ситуація створила сприятливі умови для розвитку інститутів парабанківської системи ринку позикового капіталу, які посіли видне місце в накопиченні і мобілізації грошо-

вого капіталу. Ці інститути істотно потіснили банки в акумуляції заощаджень населення і стали важливими постачальниками позикового капіталу.

Досвід розвинених країн свідчить про те, що у разі ефективного функціонування небанківських фінансових інститутів досягається значний економічний ефект. Це виявляється у спроможності ефективно впливати на зростання обсягів інвестиційних ресурсів в економіці країни, задовольняючи потреби економічних суб'єктів у необхідному капіталі. Цей напрям є особливо актуальним для України в сучасних умовах становлення інвестиційно-інноваційної моделі розвитку національної економіки та її фінансової системи.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Методологічні основи фінансового посередництва, зокрема щодо дослідження небанківських фінансових інститутів, знайшли відображення в роботах представників різних наукових шкіл, а саме в працях А. Сміта, Ф. Бастіа, К. Маркса, А. Маршалла, Дж.М. Кейнса, М. Фрідмена. Вони одержали подальший розвиток у працях Дж. Бойда, Дж. Бенстона, А. Вайса, Дж. Герлі, Д. Даймонда, Р. Левіна, Х. Ліленда, Д. Пайна, А. Пігу, Е. Прескотта, Дж. Стігліца, Дж. Тобіна, Е. Шоу, М.М. Васильєва, В.Д. Газмана, А.А. Гвозденко, В.А. Горемікіна, Є.Ф. Жукова, В.М. Іванова, І.Н. Кожевнікової, С.А. Кулікова, В.Г. Макеєва, А.К. Соловійова та в дослідженнях інших західних економістів ХХ ст. Вагомий внесок у розробку цієї проблематики зробили такі вітчизняні вчені, як, зокрема, С.В. Науменкова, О.В. Абакуменко, К.М. Бутенко, С.В. Данилович, О.М. Обушна, Є.А. Поліщук, С.В. Міщенко.

**Формулювання цілей статті (постановка завдання).** Метою статті є дослідження теоретико-практичних основ управління капіталом фінансово-кредитних установ.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Світова практика дає багато прикладів існування та розвитку таких установ, які, не маючи статусу банків, виконують окремі банківські функції або обслуговують окремі галузі. Ці інституції домінують у відносно вузьких секторах ринку та мають, як правило, специфічну клієнтуру. Вони не виконують усіх основних банківських функцій, а найважливішою рисою, яка відрізняє їх від банківських установ, є вузька спеціалізація.

Кредитні установи поділяються за такими критеріями: за формою власності – на державні та приватні; за формою організації – на

такі, що мають власну справу (один власник), товариство (власники – партнери), корпорацію (є юридичною особою, капітал якої відокремлений від капіталу власників); за виконуваними операціями – на універсальні та спеціалізовані (лізингові, страхові компанії тощо); за територією діяльності – на міжнародні (МВФ, МБРР, Європейський фонд розвитку), регіональні та національні (пов'язані з національною кредитною системою, що сприяє розвитку державних кредитних інститутів); за суттю та виконуваними функціями у кредитній системі – на національні (центральні), комерційні банки, спеціальні фінансово-кредитні інститути.

Дослідження провідних фахових думок визначають кредитні компанії установами, що функціонують поряд з банками, кредитними спілками і ломбардами та формують небанківський сектор кредитних установ.

Кредитна компанія – це кредитна установа, яка також є фінансовою установою. Фінансові установи надають виключно фінансові послуги – операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів. У Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (далі – Закон) чітко окреслено перелік послуг, які віднесені до фінансових. Кредитна компанія надає такий вид фінансових послуг, який у Законі визначається як надання коштів у позику, зокрема, і на умовах фінансового кредиту. До фінансових установ, які функціонують на ринку фінансових послуг України, окрім кредитних компаній, належать банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг.

Кредитна установа – це фінансова установа, яка, відповідно до Закону, має право за рахунок залучених коштів надавати фінансові кредити на власний ризик. До кредитних установ, окрім кредитних компаній, належать банки, кредитні спілки, ломбарди, іпотечні установи, які здійснюють іпотечне кредитування та сприяння молодіжному житловому будівництву. Слід зазначити, що кредитна

компанія може надавати фінансові кредити за рахунок як власних коштів, так і залучених. Однак для надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів кредитна компанія має отримати відповідну ліцензію.

Кредитна компанія для здійснення своєї діяльності на ринку фінансових послуг повинна набути статус фінансової установи та бути внесеною до Державного реєстру фінансових установ (далі – Реєстр). Для цього вона повинна відповідати певним вимогам, які встановлюються державним регулятором кредитних компаній – Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг. Так, кредитна компанія до початку своєї діяльності повинна розробити і затвердити внутрішні правила надання фінансових кредитів, орієнтовні договори надання фінансових послуг, забезпечити наявність облікової та реєструючої систем, сформувати статутний капітал у необхідному розмірі та інші вимоги. Через те, що кредитні компанії здійснюють діяльність не тільки з власними фінансовими активами, такі вимоги є необхідними для підтвердження спроможності надавати фінансові послуги та забезпечення певного рівня якості їх надання.

Законодавством передбачено, що кредитна установа може здійснювати діяльність з надання фінансових послуг через свої відокремлені підрозділи.

Однак для цього необхідно внести інформацію про ці відокремлені підрозділи до Реєстру та забезпечити наявність власного капіталу кредитної установи у розмірі, встановленому

для певних видів фінансових послуг, але не менше ніж 7 млн. грн. на дату подання заявки.

Розглядаючи механізм здійснення діяльності кредитною компанією, важливо визначитись з джерелами грошових ресурсів, за рахунок яких формується вхідний грошовий потік, та напрямками їх ефективного використання.

Діяльність ломбардів із надання кредитів є одним із найстаріших видів кредитування населення. Батьківщиною ломбарду вважають Ломбардію – область Північної Італії, де в XIII ст. виникли банківські контори, що видавали позики під заставу. Проте, незважаючи на досить ранню появу ломбардів в світі, їх історію необхідно починати з 1462 року, коли в Італії, у місті Перуджі, французьким монахом Барнабо де Терні було засновано кредитну устанovu з видачею кредиту під заставу. «Для протидії хабарництву лихварів він запропонував проводити збір на підставу банку благодійного характеру. Пропозиція Барнабо де Терні мала успіх, і на зібрані кошти виникла банкірська контора для видачі невеликих позик без відсотків. Конторі дали назву “Mont de Piete”» [4].

Сам же термін «ломбард» походить від назви області в Італії (провінції Ломбардії). Попит на такі послуги породив ідею створення організації, здатної видавати населенню дрібні позики, але спроби не були успішними. В результаті важких воєн жителі Італії залишали свою батьківщину і розносили ідею створення “Mont de Piete” по всій

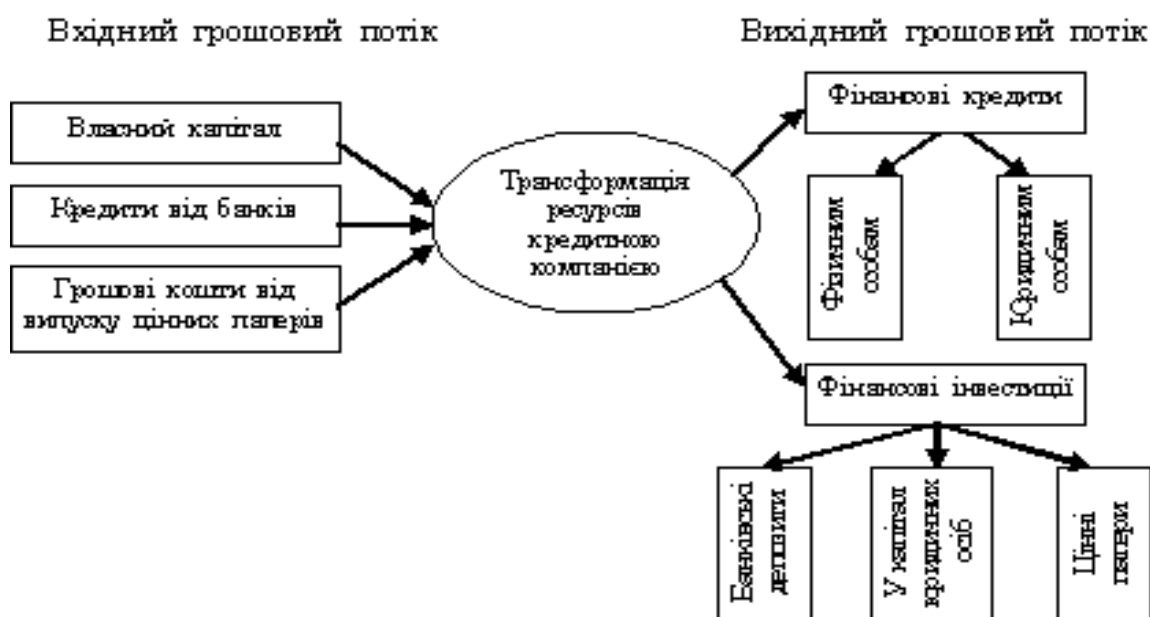


Рис. 1. Трансформація фінансових ресурсів кредитною компанією [3, с. 177]

Таблиця 1

## Стан і розвиток ломбардів України за період 2010–2016 рр. [6]

Показники	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	I півріччя 2016 року
Кількість ломбардів (на кінець періоду)	426	456	473	479	477	482	465
Включено до Державного реєстру (за період)	10	4	9	3	1	27	12
Виключено з Державного реєстру (за період)	2	0	2	7	2	22	29
Активи по балансу, млн. грн.	888,2	1 203,8	1 558,4	1 518,6	1 710,3	2 218,6	2 987,6
Власний капітал, млн. грн.	627,5	842,6	1 035,2	995,3	970,4	1 100,2	1 312,8
Сума наданих фінансових кредитів під заставу, млн. грн.	5 362,2	7 187,0	8 842,9	8 368,2	8 410,8	12 459,7	7 842,1
Вартість майна, прийнятого в заставу, млн. грн.	6 862,9	8 965,5	11 121,3	10 885,7	10 875,46	18 446,6	14 224,6
Сума погашених фінансових кредитів, млн. грн.	5 223,1	6 938,9	8 672,9	8 347,8	8 202,3	12 155,3	7 563,0
З них погашено за рахунок майна, наданого в заставу	456,1	647,5	656,9	602,8	660,0	842,0	747,5
Сума нарахованих процентів за користування фінансовими кредитами, млн. грн.	731,8	930,6	1 290,9	1 370,9	1 391,8	2 055,7	1 231,5
Загальна сума отриманих доходів, млн. грн.	1 305,2	1 600,5	1 783,6	1 770,6	1 996,6	2 500,9	1 460,5
Загальна сума витрат, млн. грн.	1 214,8	1 464,8	1 654,9	1 658,3	1 877,6	2 290,7	1 352,4
Кількість наданих фінансових кредитів під заставу, (тис. один.)	8 961,0	9 678,6	11 408,8	12 131,3	10 930,11	10 600,0	5 790,0
Кількість договорів, погашених за рахунок майна, наданого в заставу (тис. один.)	998,3	1 058,3	1 533,0	1 164,7	1 191,5	1 164,8	550,2
Середньозважена річна процентна ставка за кредитами, %	212,9	215,8	192,1	211,1	215,6	184,3	179,9

Західній Європі. Вихідці з італійської провінції Ломбардії заснували у Франції та Англії Будинки «Ломбарді», який володів мережею позиково-заставних установ по всій Європі. Клієнтами Будинку «Ломбарді» були навіть королівські сімейства, наприклад король Англії Едуард III. Іспанська королева Ізабелла заклала в ломбард діамантову корону, щоб фінансувати подорожі Колумба до Америки. Символом Будинку «Ломбарді» було зображення 3-х золотих куль, яке є універсальною торговою маркою ломбардів по всьому світу й сьогодні.

Ломбард – фінансова установа, виключним видом діяльності якої є надання на власний ризик фінансових кредитів фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів під заставу майна на визначений строк і під процент та надання супутніх послуг ломбарду [5].

Ломбард визнано бізнесом із доволі високим рівнем рентабельності – 30–40%. Інвестиції в цей бізнес окупаються, як правило, за два-чотири роки. Ризик неповернення кредитних коштів зведений до мінімуму, адже гроші видаються тільки під заставу і на суму від 50% до 90% її оціночної вартості.

В останні роки на національних ринках позикових капіталів розвинутих країн важливу роль стали відігравати спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові інститути, які посіли важливе місце в накопиченні та мобілізації грошового капіталу. Проведемо дослідження ринку ломбардів в Україні.

Із поданої вище таблиці можемо зробити висновок, що кількість ломбардів коливається приблизно в однаковому діапазоні протягом шести років і станом на першу половину 2016 року цей показник становив 465 ломбардів. Можна стверджувати що 2015 рік стане самим динамічним у зміні кількості ломбардів на ринку, оскільки показник ломбардів, які включено до Державного реєстру, становить 27, а тих, які виключено з Державного реєстру, – 22. Таке значне коливання у поточному році пояснюється політичними та економічними процесами, що мають місце у державі. Достатньо велика кількість ломбардів на ринку фінансових послуг в Україні і їх значний соціально-економічний напрям діяльності потребують від держави більш жорсткого регулювання і підтримки.

За I півріччя 2016 року структура наданих фінансових кредитів загалом не змінилася. Водночас при загальному збільшенні обсягів кредитування (22,3%) дещо змінилась питома

вага фінансових кредитів, виданих під виробу з дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння (з 86,6% до 81,8%), побутову техніку (з 13,1% до 17,9%), а питома вага кредитів, виданих під автомобілі, залишилась незмінною (0,1%).

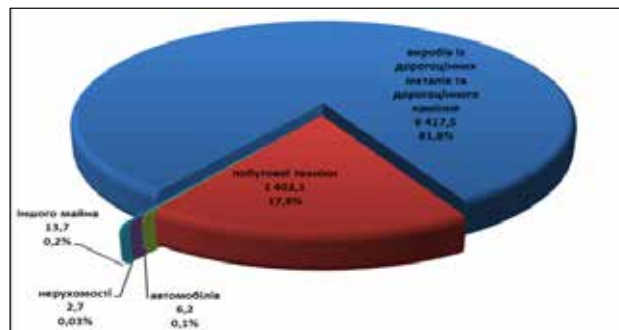


Рис. 2. Структура фінансових кредитів під заставу станом на 30 червня 2016 року

Ломбарди обирають для застави найбільш ліквідне майно. В обсязі наданих фінансових кредитів за видами застави найбільшу питому вагу мають фінансові кредити під заставу виробів із дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння – 81,8% (6 417,5 млн. грн.). Порівняно з 30 червня 2015 року цей показник зменшився на 4,8% від загального обсягу виданих кредитів. Фінансові кредити, видані під заставу побутової техніки, за I півріччя 2016 року збільшились на 67,1% (562,9 млн. грн.) порівняно з відповідним періодом I півріччя 2015 року. Обсяг фінансових кредитів під заставу автомобілів зменшився на 35,4% (3,4 млн. грн.), а обсяг фінансових кредитів під заставу нерухомості продемонстрував збільшення на 35,0% (0,7 млн. грн.). Динаміку обсягів виданих кредитів та середнього розміру кредиту за I півріччя 2014 – I півріччя 2016 роки зображено на рис. 3.

Ломбарди залишаються одним із найбільш консервативних і стабільних фінансових інститутів для фізичних осіб, адже вони орієнтовані на видачу дрібних та короткострокових кредитів. Ломбарди надають фінансові кредити під заставу, середній розмір яких за I півріччя 2016 року становить 1 354,4 грн. На фоні зростання обсягу виданих кредитів за I півріччя 2016 року на 22,3% середній розмір кредиту демонструє збільшення на 11,5 %.

Як свідчать дані таблиці, на 100 ломбардів, перших за обсягом наданих фінансових кредитів (TOP 100), припадає 96,7% від загального обсягу кредитів та 95,1% від загальних активів.



**Рис. 3. Динаміка обсягів наданих фінансових кредитів та середнього розміру кредиту за I півріччя 2014 – I півріччя 2016 роки**

При цьому на частку 3 ломбардів, перших за обсягом наданих кредитів, припадає 34,9% від загального обсягу наданих кредитів і 25,1% всіх активів ломбардів.

Порівнюючи лізингові компанії та ломбарди, можна сказати, що на ринку фінансових послуг в Україні станом на 2016 рік кількість ломбардів перевищує кількість лізингових компаній майже вдвічі.

Отже, згідно з показниками компанія «ОТП Лізинг» входить в ТОП 5 передових компаній по Україні, є конкурентоспроможною і має широкий асортимент лізингових послуг, вона надає свої послуги провідним підприємствам і фірмам України в галузях с/г, промисловості і транспорту. За показниками активів за останні два місяці їх приріст був значним, (близько 21%), що свідчить про позитивні тенденції і передові позиції цієї лізингової установи.

Конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг між лізинговими компаніями та ломбардами як такої немає. Оскільки ці небанківські установи охоплюють різні сегменти ринку у зв'язку з цілеспрямованістю, а саме:

ломбарди направлені на видачу короткострокових позик невеликими сумами, тоді як лізингові компанії здійснюють укладання договорів на великі суми. До того ж для надання позики ломбарди не потребують довгої процедури оформлення та надання великого пакета документів. Лізингові компанії потребують більш значної процедури оформлення.

Можна зробити висновки, що ломбарди лідирують серед небагатьох фінансових установ із надання «моментальних» короткострокових фінансових кредитів фізичним особам під заставу майна. Загалом ломбардний бізнес по праву можна назвати сегментом фінансового ринку, що сьогодні найбільш динамічно розвивається, що робить його доволі конкурентоспроможним. Серед переваг, що забезпечують такі позиції, можна виділити швидке надання короткострокового невеликого кредиту без додаткових документів, а також можливість прийняття під заставу такого майна, яке, як правило, не беруть у банках. Проте можна виділити і негативний аспект – ломбарди надають найдорожчі позики.

Кредитна спілка – це неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки [7]. Аналізуючи діяльність кредитних спілок в Україні, потрібно зазначити, що після кризи 2008–2009 років довіра до них значно зменшилася, а поточний стан ринку можна проаналізувати з таблиць 3 та 4.

Важливо проаналізувати у нашому дослідженні основні регіони України, де кредитні спілки мають найбільше активів, оскільки

Таблиця 2

**Активи основних операторів лізингового ринку в Україні**

	Активи, млн. грн.	Активи, %	Частка
OTP Leasing	2 979 400	23,35%	0,2335
GHR Leasing	2 668 300	20,88%	0,2088
Raiffeisen Leasing Aval	237 500	19,12%	0,1912
VTB Leasing	2 184 800	11,57%	0,115
ALD Automotive / First Leasing company	1 321 600	5,51%	0,551
AVIS Ukraine	630 020	3,87%	0,387
UniCredit Leasing	442 000	3,03%	0,303
Теком-Лізинг	346 600	3,02%	0,302
Ілта	345 400	2,37%	0,237
Autocredit Plus	270 800	2,30%	0,230
Всього	11 426 220	100	1



ці дані можуть суттєво впливати на рівень ресурсно-фінансового потенціалу цілого регіону табл. 3 і табл. 4.

Як бачимо із поданих таблиць, основним регіоном активної діяльності кредитних спілок є Київська область. Вона лідирує як за кількістю членів, так і за сумою активів, тому займає найбільшу частку в активах кредитних спілок України, що становить 27%.

Зарубіжний досвід діяльності кредитних спілок свідчить про те, що все різноманіття фінансових операцій, які вони здійснюють, не зводяться лише до кредитних і депозитних. Вони значно ширші й пов'язані з розміщенням цінних паперів на фондовому ринку, іпотечними операціями, емісією кредитних карток, довірчим управлінням майном тощо. Останнім часом особливу увагу привертають до

себе операції з перерахування зарплати працівникам підприємств через кредитні спілки. Надання вказаної послуги є вигідним для всіх учасників.

Стабільність національної економіки вимагає функціонування ефективного ринку фінансових послуг, ключовим завданням якого є об'єднання різних форм мобілізації, акумуляції та перерозподілу тимчасово вільних фінансових ресурсів в сферу інвестиційної діяльності. Зазначене реалізується через його учасників – фінансових посередників, яких у наук-овій літературі прийнято поділяти на банківські та небанківські фінансові установи. Сьогодні одним з основних напрямів розвитку фінансового посередництва є забезпечення ефективного функціонування саме небанківських (парабанківських) фінан-

Таблиця 3

## Лідери кредитних спілок за кількістю членів станом на 30 червня 2016 року

№	Область	Кредитні спілки-лідери регіону	Кількість членів, тис. осіб	Частка на ринку КС, %
1	Львівська	КС «Взаємопоміч», КС «Відродження», КС «Гільдія вуглекопів», КС «Довіра», КС «Львів», КС «Орізон»	125,2	(125,2 / 775) * 100% = 16,15
2	Київська	КС «Господар», КС «Довіра», КС «Кредит-Експерт», КС «Лаванда», КС «Партнер», КС «Респект», КС Фін-Кредит»	63,9	8,25
3	Івано-Франківська	КС « Експрес», КС «Івано-Франківська», КС «Надія», КС «Нафтогазкредит», КС «Прикарпаття», КС «Прикарпаття-сім», КС «Самопоміч», КС «Скарбниця», КС «Снятинська кредитна спілка»	61,9	7,98
4	Закарпатська	КС «Едельвейс», КС «Йван», КС «Калиновий міст», КС «Мрія», КС «Нарцис», КС «Святий Мартин», КС «Сяйво Карпат»	58,0	7,48

\* Загальна кількість членів по кредитних спілках – 775 тис. осіб.

Таблиця 4

## Лідери кредитних спілок за активами станом на 30 червня 2015 року

№	Область	Кредитні спілки	Розмір активів, млн. грн.	Частка на ринку, %
1	Київська		607,8	27,19
2	Харківська	КС «Жіноча взаємодопомога», КС «Карат», КС «Народна каса», КС «Наша справа», КС «Харківське обласне кредитне товариство»	174,7	7,83
3	Львівська		157,1	7,04
4	Херсонська	КС «Єдність»	146,2	6,55

\* Загальна сума активів по всіх КС України – 2 232,3 млн. грн.

сово-кредитних установ, зокрема ломбардів, кредитних спілок, недержавних пенсійних фондів, фінансових та страхових компаній, кредитних установ.

Враховуючи досвід діяльності кредитних спілок та управління їх капіталом в умовах конкуренції різних країн світу, доцільно звернути увагу на такі напрями посилення конкурентоспроможності кредитної кооперації України: дотримання кооперативних принципів, забезпечення внутрішнього і зовнішнього зростання кооперативних організацій та вдосконалення організаційної побудови, ефективне використання ресурсів (матеріальних, фінансових і трудових), забезпечення кооперативних організацій кваліфікованими фахівцями – відданими кооператорами, пропаганда кооперативних ідей серед населення та забезпечення активності пайовиків, вплив на органи влади з метою прийняття законів і законодавчих актів, які сприяли би розвитку створених громадянами країни кооперативів для задоволення власними силами і коштами своїх матеріальних і духовних потреб, активна участь у загальноукраїнському і міжнародному кооперативному русі.

Необхідно вжити таких заходів для покращення функціонування кредитних спілок, як забезпечення кредитних спілок необхідними послугами з навчання, інформаційних технологій, мінімізації фінансових ризиків. Для цього необхідно створювати спеціалізовані установи з надання такої допомоги.

**Висновки з цього дослідження.** Стабільність національної економіки вимагає функціонування ефективного ринку фінансових послуг, ключовим завданням якого є об'єднання різних форм мобілізації, акумуляції та перерозподілу тимчасово вільних фінансових ресурсів в сферу інвестиційної діяльності. Зазначене реалізується через його учасників – фінансових посередників, яких у науковій літературі прийнято поділяти на банківські та небанківські фінансові установи. Сьогодні одним з основних напрямів розвитку фінансового посередництва є забезпечення ефективного функціонування саме небанківських (парабанківських) фінансово-кредитних установ, зокрема ломбардів, кредитних спілок, недержавних пенсійних фондів, фінансових та страхових компаній, інших кредитних установ.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Іванов В.М. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн / В.М. Іванов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ecolib.com.ua/article.php?book=2&article=96>.
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [zakon1.rada.gov.ua](http://zakon1.rada.gov.ua).
3. Юркевич О.В. Кредитні компанії: сутність, правові засади і механізм функціонування / О.В. Юркевич // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 12 (102). – С. 175–181.
4. Development Ystorycheskoe pawnshops [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.avanslombard.ru/articles/091009>.
5. History pawnshops [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lombard-kiev.com.ua/raznoe/istoriya-lombardov-chast-2.html>.
6. Інформація про стан і розвиток фінансових компаній, лізингодавців та ломбардів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/stan-i-rozvitok-finansovih.html>.
7. Гончаренко В.В. Кредитні спілки як фінансові кооперативи: міжнародний досвід та українська практика / В.В. Гончаренко. – К. : Наукова думка, 2014. – 233 с.